

Skrót z eksploracyjnych badań terenowych i analizy źródeł
na potrzeby projektowania portalu kulturadostepna.pl
oraz usługi publicznej „Kultura Dostępna”

Prezentujemy skrócony raport z badań i analiz wykonanych na potrzeby przygotowania portalu kulturadostepna.pl, będącego częścią programu „Kultura Dostępna”, przeprowadzonych na zlecenie **Narodowego Centrum Kultury**.

Program „Kultura Dostępna” ma na celu obniżenie barier wejścia, poszerzenie oferty darmowych i tanich wydarzeń kulturalnych oraz rozbudowanie infrastruktury służącej kulturze w Polsce. Główne założenia programu wynikają z kierunków działań Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, podjętych w związku ze zdiagnozowanym **niskim poziomem uczestnictwa Polaków w kulturze** w porównaniu do obywateli innych krajów Unii Europejskiej („Cultural Access and participation”, Eurobarometer, 2014). Zgodnie z założeniami programu powstaje: **nowa usługa publiczna, czyli szereg działań skierowanych do społeczeństwa** oraz dedykowany **portal** o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

Głównym założeniem badań było **wyjaśnienie przyczyn i zbadanie problemu niskiego poziomu uczestnictwa Polaków w kulturze**, rozumianego tu jako nikłe korzystanie z istniejącej oferty kulturalnej. W tym celu przeanalizowano dostępne źródła mówiące o przepływie informacji w świecie kultury oraz dokonano jakościowych badań terenowych.

Badania zostały przeprowadzone przez Studio Struktura360. W skład grupy badającej i analizującej sytuację wyjściową programu „Kultura Dostępna” weszli: Grzegorz Młynarski, Xawery Stańczyk, Julia Dziubecka oraz Wojciech Gajewski.

Zdiagnozowano **najważniejsze bariery** utrudniające Polakom uczestnictwo w kulturze oraz **grupy osób**, których owe bariery dotyczą w znacznym stopniu. Utrudnienia w korzystaniu z oferty kulturalnej związane są głównie z sytuacją finansową, brakiem chęci partycypacji obywateli w wydarzeniach kulturalnych, a także brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o pełnym spektrum wydarzeń kulturalnych w najbliższej okolicy.

W pierwszym etapie wdrażania programu „Kultura Dostępna” obejmującym działania w 2015 roku, organizatorzy, na podstawie badań i analiz, wyłonili dwie główne grupy docelowe – **osoby zagrożone wykluczeniem ze względu na wiek i miejsce zamieszkania** oraz **osoby zagrożone wykluczeniem ze względu na brak czasu**. Grupy te można wspólnie określić jako zainteresowanych kulturą i deklarujących chęć uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, choć różniących się specyficznymi problemami, uniemożliwiającymi im aktywne korzystanie z kultury.

Głównym celem pierwszego etapu działania programu jest dotarcie do powyżej wymienionych grup i zainteresowanie ich rozpoznaną istniejącą ofertą ponad **7000 wydarzeń miesięcznie w całej Polsce**, na które cena biletu nie przekracza 20 zł, z czego blisko połowa jest darmowa.

W celu wsparcia działań programowych Narodowe Centrum Kultury uruchamia portal **kulturadostepna.pl**, którego głównym celem jest dostarczenie informacji o ofercie kulturalnej w sposób najbardziej dopasowany do możliwości i gustu odbiorcy oraz zwiększanie szans w dostępie do zasobów on-line i wydarzeń kulturalnych w sposób uwzględniający kompetencje społeczne i style życia użytkowników usługi.

DOSTĘPNOŚĆ KULTURY

Mówiąc o dostępie do kultury powołujemy się na istniejące w rządowej Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (SKRS) **określenie dostępu** jako zbioru uwarunkowań, umożliwiających uczestnictwo w kulturze, zarówno fizyczne (np. wizytę w muzeum), jak i wirtualne (np. poznanie kolekcji tego muzeum w sieci), zarówno „bierne” (np. lekturę książki), jak i aktywne (np. udział w warsztatach artystycznych).

Kultura w świetle SRKS jest nadal pojęciem artystycznym, ale staje się usługą publiczną, której dostępność sprzyja rozwojowi kapitału społecznego. Dostępność wyznaczana jest przez **możliwości uczestnictwa**, a nie poziom samego uczestnictwa. Zakłada się przy tym niejednorodność kultury: siła barier dostępności może być inna w przypadku teatru, a inna w przypadku czytelnictwa.

BADANIA

Badanie eksploracyjne przeprowadzone zostało z podziałem na duże miasto (Szczecin), małe i średnie miasta (Wodzisław Śląski, Wejherowo) oraz gminy wiejskie (Wiązownica, Księżpol). Miało na celu **poznanie samowiedzy** (świadomości) dwóch wybranych grup narażonych na rozliczne bariery (społeczne, ekonomiczne, geograficzno-infrastrukturalne) w dostępie do kultury. Badano przede wszystkim to, jak respondenci postrzegają i definiują możliwości i utrudnienia uczestnictwa w kulturze.

GRUPY BADANYCH – GRUPY DOCELOWE PIERWSZEJ FAZY WPROWADZANIA PROGRAMU

Na podstawie badań własnych i analizy źródeł, na potrzeby projektowania, prototypowania i rozwoju usługi, w szczególności portalu, wybrano dwie grupy użytkowników, które skupiają najwięcej cech wskazujących na wykluczenie z dostępu do kultury - są to:

- **osoby zagrożone wykluczeniem ze względu na wiek i miejsce zamieszkania;** w wieku 55+, poszukujące możliwości uczestnictwa w kulturze, ale zmagające się z barierami wynikającymi z podeszłego wieku, niepełnosprawności, kłopotów zdrowotnych, wykluczenia cyfrowego itd.;
- **osoby zagrożone wykluczeniem ze względu na brak czasu;** w wieku 33-54, tracący swój kapitał kulturowy w nieustannej pogoni za bezpieczeństwem finansowym dla siebie i swojej rodziny, których kontakt z kulturą ogranicza się do kultury organizacyjnej w miejscu pracy i telewizji.

Obie te grupy odgrywają rolę „przekazników” kulturowych. Ludzie starsi, przekazują swoją wiedzę i doświadczenia najmłodszym pokoleniom – jest to ważne zwłaszcza w kontekście procesu „starzenia się” populacji. Z kolei ludzie w średnim wieku mają bezpośredni wpływ na edukację kulturalną dzieci i młodzieży, a szerzej – ich wzory uczestnictwa w kulturze.

Badane osoby – zarówno w grupie lepiej sytuowanej i młodszej, jak i wśród starszych i mniej zamożnych – **deklarowały wiele zainteresowań i aktywności kulturalnych**, którym lubią się oddawać w wolnym czasie. Nie są więc osobami z góry niechętnymi wobec kultury. Najczęściej wybierają te zajęcia, które wiążą się z relaksem, nieformalnym, ludycznym spędzaniem czasu w gronie rodziny i znajomych, ale lubią też sięgnąć po film lub książkę.

ZDEFINIOWANE POTRZEBY GRUP

Potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na wiek i miejsce zamieszkania (osoby starsze, z mniejszych miejscowości):

- możliwość uczestniczenia w wydarzeniach z rodziną;
- łatwy (i tani) dojazd do instytucji kultury;
- wiedza o najbliższych instytucjach kultury i ich ofercie;
- informacje o tanich i darmowych wydarzeniach;
- oznaczenie o dostępności np. dla osób niepełnosprawnych;
- oznaczenie wydarzeń objętych programem Karta Dużej Rodziny;
- informacja o tanich i dostępnych wydarzeniach i zasobach

Przejście na emeryturę pozwala na podjęcie aktywności kulturalnych, na które wcześniej nie było czasu i których seniorzy poszukują, choć nie zawsze umiejętnie. Na drodze pojawiają się bariery związane z podeszłym wiekiem, wynikającą z niego niepełnosprawnością, nieznanymi gwałtownie rozwijających się nowych technologii komunikacyjnych (wykluczenie cyfrowe), niskim statusem społecznym emeryta i skromnymi środkami finansowymi do dyspozycji, a coraz częściej także z koniecznością opiekowania się wnukami.

Na potrzeby badania dookreślono tę grupę jako ludzi w wieku 55+, a także zawężono do osób o wykształceniu podstawowym lub zasadniczym zawodowym, mało prestiżowym zawodzie wykonywanym (rolnicy, robotnicy, pracownicy szeregowi, gospodynie domowe, renciści, bezrobotni) i oceniających swoją sytuację materialną jako raczej złą.

Potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na brak czasu, zapracowanych, zajętych:

- możliwość uczestniczenia w wydarzeniach z rodziną;
- informacja o tanich i dostępnych źródłach;
- mobilny dostęp do źródeł kultury (także „na żądanie”);
- dostęp do informacji o interesujących wydarzeniach z wyprzedzeniem;
- czytelna informacja o dacie i miejscu wydarzeń, podana w przyjazny sposób;
- wiarygodna i wygodna wyszukiwarka na stronie www;
- dostęp do informacji o interesujących wydarzeniach;
- dostęp do zasobów z możliwością wyboru i dostosowania medium (audio, video, lektura, itp.);
- informacja o dacie i miejscu streamowania imprez w internecie;
- możliwość szybkiego przesłania informacji znajomym i rodzinie;
- informacja o dostępności danego zasobu off-line (np. możliwość sprawdzenia online, czy dana książka jest dostępna w bibliotece);
- dostęp do kultury z domu, bez przemieszczania się;
- możliwość zapisania w wersji elektronicznej lub powrócenia do danego wydarzenia;
- oznaczenie o dostępności np. dla matek z dzieckiem / osób niepełnosprawnych;
- oznaczenie wydarzeń objętych programem Karta Dużej Rodziny;
- oznaczenie o dostępności miejsca parkingowego z wyprzedzeniem.

Zapracowani ludzie w średnim wieku – ten „przypadek beznadziejny” – to ci, których źródłem wiedzy o kulturze są środowisko pracy i telewizja, ludzie „na dorobku”, skoncentrowani na karierze zawodowej, zapewnieniu dostatku, zdrowia i bezpieczeństwa sobie i swojej rodzinie (dzieciom), często w powiązaniu z koniecznością spłaty kredytów lub podejmowania dodatkowych prac zarobkowych.

Kultura schodzi tu na dalszy plan jako mniej istotna wobec potrzeb ekonomiczno-materialnych, nie ma już na nią czasu z powodu innych zajęć, bądź oferta kulturalna jawi się tej grupie jako niedopasowana do oczekiwań. **Ludzie ci tracą zdobyty w młodości kapitał kulturowy**, ponieważ nie widzą szans rozwinięcia i spożytkowania go. Badacze często określają sytuację tej grupy jako paradoksalną – grupa ta jest wykształcona i kompetentna, ale w praktyce odcięta od uczestnictwa w kulturze.

Ta grupa ma bardzo mocno określony gust i to na nim głównie opierają swoje wybory. Potrzebują materiałów, które będą mogli oglądać w i po pracy, w drodze do niej lub „w tle” wykonując inne czynności.

Na potrzeby badań umieszczono tę grupę w przedziale wiekowym od 33 do 54 lat oraz dookreślono wyższym lub średnim wykształceniem, pracą na stanowiskach kierowników, specjalistów lub prowadzeniem własnej firmy, postrzeganiem swojej sytuacji materialnej jako średniej lub dobrej.

PRZYCZYNY ZNIKOMEGO UCZESTNICTWA W KULTURZE

Dwie wybrane grupy łączy znikome uczestnictwo w kulturze, dzielą zaś społeczno-

ekonomiczne przyczyny tego stanu rzeczy. Respondenci brali udział w nielicznych wydarzeniach kulturalnych, na ogół innych, niż te, które były najczęściej deklarowane jako ulubione zajęcia i rozrywki. Część potrzeb kulturalnych była w tej sytuacji zaspokajana **za pośrednictwem telewizji** – dotyczy to zwłaszcza oglądania filmów oraz kabaretów, występów satyrycznych.

W dostępnych źródłach, wśród przyczyn wykluczenia z kultury wymieniane są **trzy rodzaje czynników**: ekonomiczne, czasowe i przestrzenno-geograficzne, uzupełniane jakością oferty kulturalnej oraz aspiracjami kulturowymi Polaków. Wskazywane grupy zagrożone wykluczeniem z kultury określane są poprzez te czynniki, jako ubogie, o niskim wykształceniu i niskim statusie społecznym. Wpływ czynnika przestrzenno-geograficznego wskazywany jest w zróżnicowaniu dostępu do kultury między miastem a wsią i między poszczególnymi regionami.

W badanych grupach barierami dostępu do kultury są brak czasu, brak środków, odległość geograficzna, a w bardzo dużej mierze również **odczucie własnego statusu, jako nieprzystającego do wymagań i oczekiwań instytucji kultury**.

Badani na pytanie, czemu nie udało im się wziąć udziału w wydarzeniu, które odpowiadało ich preferencjom, odpowiadali często "To nie dla mnie", "Nie lubię", "Nie interesuje mnie to", **zaprzeczając swoim wcześniejszym deklaracjom chęci uczestnictwa**.

Tę sprzeczność można zrozumieć jako próbę ukrycia innych przyczyn: poczucia własnego niskiego statusu społecznego, skromnych środków możliwych do przeznaczenia na cele kulturalne, niepełnosprawności i problemów z poruszaniem się (szczególnie w sytuacji, gdy udział w wydarzeniu wiąże się z wyjazdem do innej miejscowości), a także sprofilowaniem instytucji kulturalnych na inne grupy (najczęściej: na dzieci, młodzież, uczących się lub na pasjonatów, miłośników danej sztuki bądź osoby uzdolnione).

Badani na ogół orientują się, gdzie znajdują się **najbliższe instytucje kultury pierwszego kontaktu** - biblioteki i domy kultury; nieco gorzej przychodzi im wskazanie **wyspecjalizowanych instytucji kultury** - teatrów, muzeów. Trudnością okazuje się również zaproponowanie zmian zachęcających do korzystania z oferty instytucji wyspecjalizowanych, niwelujących barierę finansową i statusową – w oczach respondentów instytucje te otwarte są wprawdzie dla każdego, ale głównie dla znawców i miłośników.

PRYZWYCZAJENIA

Uczestnicy badania zapytani o aktywności, jakie lubią wykonywać w wolnym czasie (z możliwością wskazań dowolnej liczby zajęć), wybierali najczęściej **oglądanie filmów**, spędzanie czasu w domu, z rodziną lub przyjaciółmi. Najmniej wskazań miało uczestnictwo w warsztatach, zajęcia wymagające twórczej aktywności.

Ogółem w wyborach lubianych – a więc preferowanych, ale niekoniecznie uprawianych – aktywności zdecydowanie **górują praktyki popularne (ludowe) nad elitarnymi** oraz wykonywane w gronie rodziny, znajomych, nad tymi wymagającymi indywidualnego skupienia.

Preferowaną formą skorzystania z oferty kulturalnej w obu grupach było **obejrzenie filmu, udział w koncercie muzyki popularnej bądź wystawie**. Mniejszym zainteresowaniem cieszył się udział w festynie, obejrzenie opery, koncertu muzyki poważnej i kabaretu.

Niewielka liczba teatrów poza dużymi miastami sprawia, że dostęp do tej dziedziny jest dla osób mieszkających w mniejszych miejscowościach trudny i uciążliwy, choć nie negują oni wartości teatru.

OGRANICZENIA W DOSTĘPIE DO WYDARZEŃ KULTURALNYCH

Najczęściej deklarowano **brak czasu**, w dalszej kolejności **brak pieniędzy** lub zbyt wygórowaną cenę, a także **problemy z dotarciem na wydarzenie** z powodu odległości (na przykład do najbliższego dużego miasta) lub problemów z poruszaniem się, co dotyczyło zwłaszcza osób w podeszłym wieku.

Osobna kategoria odpowiedzi to “nieatrakcyjność oferty” i “nieodpowiedniość oferty”. Kryją one głównie postawy „Nie interesuje mnie to”, „Nie lubię tego”, „Nie przepadam” itp. Przypuszczalnie znaczna część tych odpowiedzi formułowana była nie z powodu faktycznego braku zainteresowania, lecz z pragnienia ukrycia ubóstwa, choroby, niepełnosprawności i innych cech negatywnie wartościowanych w kulturze.

Poczucie nieatrakcyjności oferty („Nie interesuje mnie to”) lub jej nieodpowiedniości względem własnego statusu („To nie dla mnie”) czy braku własnych kompetencji („Nie mam predyspozycji”), związane z emocjami wstydu i zakłopotania, uznać można za **akt**

samowykluczenia oparty na wykluczających klasyfikacjach społecznych różnych grup.

WYDATKI ZWIĄZANE Z UCZESTNICZENIEM W WYDARZENIACH

Respondenci najczęściej unikali wyraźnych wskazań co do wydatków na udział w kulturze. Mając wskazać sumę pieniędzy przeznaczoną na kulturę, wybierali odpowiedź „**Ani duża, ani mała**” jako bezpieczną: zapewnia poczucie znalezienia się gdzieś pośrodku, tam, gdzie rozmówcy prawdopodobnie chcieliby się widzieć w uczestnictwie w kulturze.

DOSTĘP DO INFORMACJI O WYDARZENIACH

Osoby w średnim wieku wiedzę o wydarzeniach zdobywali z **internetu** lub od znajomych, sąsiadów i rodziny; ludzie powyżej 55. roku życia wiedzę tę czerpali z **plakatów**, nieco rzadziej od znajomych, sąsiadów i rodziny.

Zapytani, co się dzieje w ich miejscowości, respondenci podawali najczęściej ogólne odpowiedzi, świadczące o słabej orientacji w lokalnych wydarzeniach kulturalnych – lub ubogiej ofercie kulturalnej w tych miejscowościach.

Duża część rozmówców twierdziła, że nie ma żadnych tego typu wydarzeń, lub przyznawała własną niewiedzę na ten temat. W części tej znaleźli się zwłaszcza ludzie starsi. Osoby w średnim wieku stosunkowo częściej potrafiły udzielić szczegółowych informacji.

POSZUKIWANE INFORMACJE

Najczęściej poszukiwane informacje przez potencjalnych odbiorców, związane z wydarzeniami kulturalnymi można podzielić na dwa rodzaje:

- informacje o aktualnych wydarzeniach i zasobach (gdzie mogę pójść, co grają w kinie, gdzie mogę zabrać dziecko, jaką książkę mogę wypożyczyć);
- informacje dotyczące samego miejsca i infrastruktury (jak dojechać, czy wjadę wózkem, czy przewinę dziecko).
-

WYSZUKIWANIE INFORMACJI W INTERNECIE

Polacy rzadko poszukują informacji o wydarzeniach intencjonalnie: zazwyczaj robią to „przy okazji”. Nie korzystają też z dedykowanych narzędzi do wyszukiwania wydarzeń kulturalnych, swoją wiedzę czerpią z tradycyjnych form i środków przekazu (radio, telewizja, prasa, słupy ogłoszeniowe). Jeśli korzystają z internetu, rzadko używają zaawansowanych wyszukiwarek. Niezależnie od źródła informacji, zdecydowanie bardziej **cenią wydarzenia i zasoby, które potrafią łatwo zakwalifikować, które znają lub które są polecane** przez osoby, którym ufają.

BARIERY W DOSTĘPIE DO INFORMACJI

Analiza dostępnych badań wykazała bariery w dostępie do informacji o wydarzeniach takiej jak:

- **nieadekwatność oferty**, poczucie, że proponowana oferta jest „nie dla mnie”;
- **brak dostępu do Internetu**, w którym często pojawiają się informacje słabiej dostępne poza Internetem (szczególnie w przypadku osób starszych);
- **szum informacyjny** w sytuacji zbyt dużej liczby działań i wydarzeń w jednej miejscowości oraz zbyt dużej liczby nadawców informacji;
- **skomplikowany język**, problemy ze zrozumieniem przekazu, szczególnie przez osoby starsze.

ODBIORCY KULTURY A INTERNET

W raporcie „Obiegi kultury” podział na korzystających i niekorzystających z internetu nakłada się na podział pomiędzy tych aktywnie korzystających z kultury oraz tych nieuczestniczących w jakichkolwiek obiegach treści (z wyłączeniem masowych mediów nadawczych – telewizji i radia – których to badanie nie obejmowało).

Korzystanie z internetu wpływa także na uczestnictwo w tradycyjnych obiegach nieformalnych – aż trzykrotnie więcej internautów niż osób niekorzystających z internetu deklaruje, że w ciągu ostatniego roku pożyczyło książkę, film lub muzykę (odpowiednio 30% internautów i 9% nieinternautów).

Jak dowodzą badania, Internet jest jednym z ważnych mediów niwelującym bariery w dostępności kultury i informacji. Potencjalny dostęp do internetu jest niewiele mniejszy na wsi (71,5 %), niż w mieście (79,9 %). Jest to też najskuteczniejszy sposób komunikacji z młodymi odbiorcami (w 2014 r. odsetek osób w wieku 16-74 lat korzystających z internetu wyniósł 71,9%, natomiast w wieku 12-15 lat wyniósł 98,6%).

KANAŁY DOTARCIA INFORMACJI

Z dostępnych badań wynikają następujące wnioski dotyczące kanałów dotarcia za pośrednictwem mediów:

INTERNET

Internet jest głównym i najbardziej preferowanym źródłem informacji o wydarzeniach kulturalnych, jednak najczęściej wykorzystywany jest przez osoby do 40 roku życia oraz osoby o wyższym wykształceniu. Im osoba starsza, tym rzadziej wskazuje Internet jako aktualne i preferowane źródło informacji. Mimo stopniowego zwiększania się odsetka osób starszych korzystających z Internetu, wciąż jest to niewielka liczba. Jednocześnie, różnica w dostępie do Internetu między dużymi a mniejszymi miastami jest niewielka.

ZNAJOMI, RODZINA

Bardzo ważne i popularne źródło informacji. Funkcjonuje na podobnym poziomie bez względu na wiek, płeć i wykształcenie.

PRASA CODZIENNA

Ważne źródło informacji, przede wszystkim dla osób w wieku średnim oraz starszych, które podają prasę codzienną jako główne źródło informacji o wydarzeniach kulturalnych. Szczególnie ważne są tutaj media regionalne.

PLAKATY

Najważniejsze źródło informacji w przypadku wydarzeń lokalnych (np. w dzielnicy). Plakaty na słupach ogłoszeniowych przyciągają największą uwagę osób młodych, a najmniejszą osób starszych. Skuteczność docierania z informacjami o wydarzeniach kulturalnych poprzez plakaty rośnie wraz z wykształceniem - osoby o wyższym wykształceniu częściej zapamiętują treści prezentowane na plakatach.

TELEWIZJA

Rzadko wskazywana jako źródło pozyskiwanych informacji, ale często jako preferowana forma, szczególnie wśród osób starszych (głównie programy regionalne).

INNE

Rzadziej wskazywane, ale również istotne źródła informacji to: ulotki i broszury, radio, tygodniki, miesięczniki, magazyny, bilbordy oraz punkty informacyjne i okienka w instytucjach kultury. Te ostatnie są szczególnie istotne dla osób starszych, które liczą na pomoc obsługi, mają również większe zaufanie do żywego człowieka.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU „KULTURA DOSTĘPNA” WZGLĘDEM DIAGNOZY

Program „Kultura Dostępna” w odpowiedzi na zdiagnozowane bariery w pierwszym etapie wdrażania zakłada następujące działania:

TANI DOSTĘP DO INSTYTUCJI KULTURY:

- Muzea Narodowe za złotówkę;
- Dodatkowe lekcje muzealne;
- Lato w teatrze;
- Darmowy listopad;
- Muzeum za złotówkę;
- Kultura Dostępna w kinach

ZWIĘKSZENIE OFERTY DARMOWYCH WYDARZEŃ ORAZ UŁATWIENIE DOJAZDÓW DO CENTRALNYCH INSTYTUCJI KULTURY:

- Program Dotacyjny Kultura Dostępna

UŁATWIENIE DOTARCIA Z INFORMACJĄ O WYDARZENIACH I UPOWSZECHNIANIE ZASOBÓW W SIECI:

- Portal kulturadostepna.pl

Portal, za przygotowanie którego odpowiedzialne jest Narodowe Centrum Kultury, ma na celu **dotarcie z informacją o darmowych bądź tanich (w cenie do 20 złotych) wydarzeniach w najbliższej okolicy do szerokiego grona odbiorców**, wprowadzanie zmian i nowych informacji na bieżąco, a także umożliwienie użytkownikom szybkiego i łatwego dzielenia się informacjami z innymi osobami. To docelowo również miejsce prezentacji źródeł, zasobów, materiałów i kolekcji **on-line**.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w działaniach on-line szczególnie istotne jest **dopasowanie treści do użytkownika**, przekazywanie tych treści w czytelny sposób dla różnych grup oraz dostarczanie szczególnie istotnych informacji, jak np. informacja o dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Wyszukiwarki wykorzystywane są głównie w celu odnalezienie treści rozpoznanych/zauważonych gdzieś wcześniej – wówczas poszukujący szukają konkretnych fraz. Istotne jest także to, że użytkownicy (zwłaszcza 55+) korzystają z filtrowania zarekomendowanych propozycji wydarzeń w ten sposób, by wyniki ograniczały się do gatunku/rodzaju wydarzeń, które preferują.

Przy wyszukiwaniu informacji w internecie respondenci zwracali uwagę na **bliską lokalizację wydarzenia**, obecność znanych nazwisk i nazw w tytule imprezy oraz wysoką pozycję informacji na stronie jako znak prestiżu. Informacje te wskazują na korzystanie i udział nie tylko w zaufanych wydarzeniach, ale także w tych, które rekomendują osoby i media obdarzane przez użytkownika zaufaniem.

Badania pokazały, że informacja powinna być atrakcyjna, ale prosta, czytelna i precyzyjna. Bardzo ważne jest, by zawierała wysokość ceny oraz możliwości dojazdu i udogodnienia techniczne dla osób z dziećmi lub niepełnosprawnych. Tak jak informacje, praktyczne musi być też korzystanie z zasobów on-line. Respondenci chętnie oglądają filmy i słuchają muzyki, gdy mogą połączyć to z wykonywaniem prac domowych.

Portal **kulturadostepna.pl** w oparciu o wyniki badań i analiz został zaplanowany jako prosty w obsłudze zbiór 4 głównych funkcji:

- Wyszukiwarka wydarzeń;
- Rekomendacja wydarzeń;
- Lista Ciekawych Miejsc;
- Zasoby on-line:

Potrzeby użytkownika	Odpowiedź portalu
<ul style="list-style-type: none"> • Chcę szybko zrozumieć, co to za strona • Chcę od razu wiedzieć, co mogę robić • Nie wiem, czego szukać. Wyszukiwarka to ostateczność. • To nie dla mnie • Chcę się wyrwać z domu, nawet z dziećmi • Nie mam czasu na kulturę • Lubię tylko to, co znam 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozycjonowanie mapy na stronie głównej • Pokazanie dopasowanych wydarzeń na pierwszym ekranie • Promowanie systemu rekomendacji • Zrozumiała nawigacja • Jasny podział na kategorie • Zapewnienie konwergencji z działaniami offline

ŹRÓDŁA

Badania przeprowadzone zostały na podstawie analizy dotychczasowego stanu wiedzy: raportów, opracowań i innych publikacji na temat uczestnictwa Polaków w kulturze, zarówno w skali kraju, jak i w poszczególnych miastach i regionach, a także uczestnictwa poszczególnych grup wiekowych, zawodowych itd. Wzięto pod uwagę całe spektrum wiedzy, od danych statystycznych po badania czysto jakościowe. Uwzględnione zostały również plany, strategie i inne dokumenty tworzone przez instytucje publiczne.

Jednym z najbardziej inspirujących materiałów okazał się raport opracowany przez Barbarę Fatygę przy współpracy Jacka Nowińskiego i Tomasza Kukołowicza dla MKiDN w 2009 roku Jakiej kultury Polacy potrzebują i czy edukacja kulturalna im ją zapewnia?. Niezwykle pomocne okazało się także rozwinięcie i pogłębienie wielu tez zawartych w tej publikacji, zamieszczone w tomie zbiorowym *Kultura miejska w Polsce z perspektywy interdyscyplinarnych badań jakościowych* (Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2010), a w szczególności w artykule Barbary Fatygi (przy współpracy Alberta Hupy) *Świadomość kulturalna jako świadomość kulturowa*.

BIBLIOGRAFIA:

- Burszta Wojciech, Duchowski Mirosław, Fatyga Barbara, Hupa Albert, Majewski Piotr, Nowiński Jacek, Pęczak Mirosław, Sekuła Elżbieta Anna, Szlendak Tomasz, *Kultura miejska w Polsce z perspektywy interdyscyplinarnych badań jakościowych*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2010.
- Burszta Wojciech, Duchowski Mirosław, Fatyga Barbara, Jacek Nowiński, Pęczak Mirosław, Sekuła Elżbieta Anna, Szlendak Tomasz, Hupa Albert, Majewski Piotr, *Raport o Stanie i Zróżnicowaniach Kultury Miejskiej w Polsce dla Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, Warszawa 2009.
- DNA Miasta, *Miejskie polityki kulturalne. Raport z badań*, Warszawa 2013.
- Fatyga Barbara, *Jakiej kultury Polacy potrzebują i czy edukacja kulturalna im ją zapewnia? Raport o problemach edukacji kulturalnej w Polsce dla Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, Warszawa 2009.
- Kukołowicz Tomasz, *Geograficzno-infrastrukturalny wskaźnik dostępności kultury – wstępne wyniki*, Narodowe Centrum Kultury.
- Mencwel Andrzej, *Wyobraźnia antropologiczna. Próby i studia*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2006.
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, Warszawa 2013.
- Rokicka Ewa, Kruczkowska Patrycja (red.), *Oblicza ekskluzji. Praktyka działania instytucji kultury a przełamywanie barier dostępu*, Katedra Socjologii Ogólnej Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.
- Zatorska Magdalena, *Synergia, inwencja i stymulowanie aktywnej partycypacji, czyli co to takiego „kultura”?*, „op. cit.,” nr 4, 2011, s. 4-9.